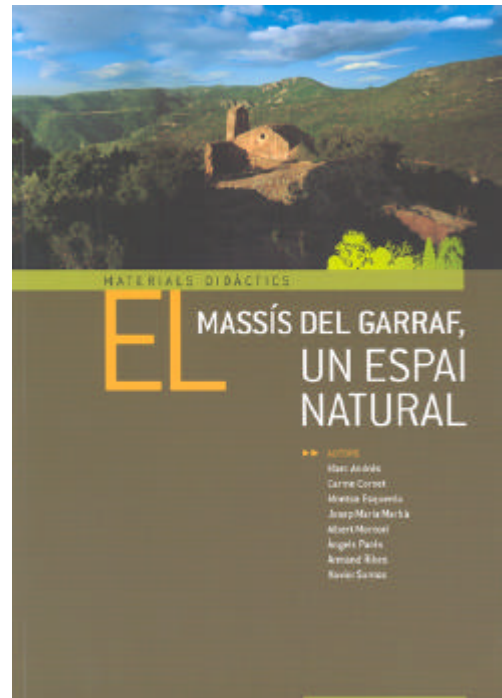

Materials didàctics. El massís del Garraf, un espai natural.

Resum

Els materials didàctics *El massís del Garraf, un espai natural* sorgeixen de la col·laboració entre l'Institut Municipal de Gestió del Patrimoni Cultural i Natural de l'Ajuntament de Gavà, la Diputació de Barcelona i la Universitat Politècnica de Catalunya, i, evidentment, de l'esforç dels redactors, els quals formen un equip multidisciplinari de professors de secundària d'instituts de l'entorn del massís del Garraf, coordinats per Marc Andrés, conservador de Patrimoni Natural del Museu de Gavà. Aquesta fórmula pretén donar una visió propera del massís, per poder assolir un dels grans objectius

d'aquests materials didàctics: que els alumnes, i qualsevol lector d'aquest treball, coneguin prou el massís per fer-se'l propi i l'arribin a apreciar en descobrir les riqueses naturals, humanes i paisatgístiques que hi ha ben a prop.

La publicació consta d'una carpeta que agrupa tres elements: un llibre del professor, un llibre de l'alumne i un CD.

En el llibre del professor hi ha les explicacions extenses dels nou temes en què està dividit el treball; cadascun té diversos apartats i en tots ells hi ha una sèrie d'exercicis resolts que tracten diferents aspectes. Les diverses temàtiques (medi natural: geologia, flora, fauna, etc.; medi humà, impactes humans; llengua i literatura; etc.) es poden tractar com a blocs independents; tot i això, tots junts permeten arribar a tenir una visió global del massís com a espai natural i humà.

Al llibre de l'alumne hi ha les explicacions dels nou temes i els exercicis per resoldre, els quals són de diversa índole: pràctics, de recerca, etc.

El CD inclou, a més dels dos llibres en format pdf, un itinerari didàctic i interactiu pel massís del Garraf, el qual està pensat per realitzar-hi una sortida de camp, però que també es pot treballar des de l'ordinador. Aquest itinerari permet veure sobre el terreny molts dels aspectes tractats en el llibre.

És necessari que es vagin realitzant guies didàctiques com aquesta per tal de fer que l'alumnat no perdi la identitat de territori.

- Motivacions i objectius

Un dels millors mitjans per la difusió és l'educació, i per fer-ho ens calen unes eines. Eines que han de servir al professorat per fer arribar el coneixement de l'entorn més proper a l'alumnat, el qual molt sovint els és força desconegut. El problema és que la informació de què es disposa sovint és dispersa i incompleta, tot i que molt voluminosa, i requereix un esforç de recopilació, filtrat i adaptació dels continguts que pot arribar a ser molt feixuc.

Aquest treball ha procurat resoldre aquest problema, i a la vegada, intenta complir diverses funcions, tractant-se no només d'uns materials didàctics que serveixen als professors d'ESO per poder treballar sobre massís del Garraf des de tots els seus vessants (natural, humà, lingüístic, etc.), sinó que procura ser una obra de referència on qualsevol professor de primària, per exemple, pugui trobar agrupats una sèrie de continguts sobre el massís per a extreure'n la informació necessària que, una vegada adaptada, serveixi per a explicar qualsevol aspecte d'aquest entorn més proper. O simplement, perquè qualsevol persona tingui a l'abast i agrupada en un document, tota la informació sobre aquest espai.

A part d'intentar fer una eina útil per treballar al medi i a l'aula, s'intenten donar instruments per no perdre els vincles amb el territori, fent veure que potser no fa falta fer molts quilòmetres per conèixer l'entorn ja que el tenim aquí mateix i tenim tot el material necessari per fer-ho, potser només cal que ens el posin a l'abast.

En aquest treball hi ha una cosa que destaca sobre les altres i és la importància de la multidisciplinarietat dels continguts.

Un altre aspecte que caldria destacar és que es pretén ressuscitar la cultura de l'esforç, en el sentit que actualment es donen molt mastegats els continguts curriculars, i amb aquests materials didàctics el que es pretén és que l'alumnat exerciti la seva capacitat de cerca, anàlisi, diagnosi i extracció de resultats. Al llibre del professor hi ha les respostes, però, més que les respostes hi ha els camins per on han de seguir els alumnes i la idea general de per on han de treballar, i això no treu que existeixin altres aspectes no contemplats i que es puguin afegir com a fruit d'aquesta feina d'observació i anàlisi.

- Continguts

Aquests materials didàctics es presenten en una carpeta que agrupa tres elements: un llibre pel professor, un llibre per l'alumne i un CD.

Al llibre del professor trobem els diversos temes desenvolupats (medi natural: geologia, flora, fauna, etc.; medi humà: història, impactes humans; llengua i literatura; etc.), i els exercicis resolts.

Al llibre de l'alumne hi ha les explicacions teòriques i els exercicis a cada tema i cada apartat. Els diferents temes es poden tractar com a blocs independents, però tots junts poden fer que l'alumne arribi a tenir una visió global del massís com espai natural i humà.

El desenvolupament dels temes és el següent:

- *Introducció:* planteja els objectius del treball, situa l'àmbit territorial que es tracta en aquests materials didàctics (11 municipis que formen part del massís del Garraf i de les rodalies) i defineix a grans trets el massís del Garraf.
- *Què és el paisatge?:* es fa una descripció del paisatge del massís del Garraf, tractant els diferents aspectes que influeixen en aquest paisatge, com són el clima, el medi físic, el medi biòtic (flora i fauna) i el medi humà (població, activitats econòmiques i comunicacions).
- *El paisatge evoluciona:* explica la transformació del paisatge al llarg del temps, però a escala geològica.
- *De caçadors i recol·lectors a agricultors i ramaders:* parla sobre la població humana al massís durant les edats de pedra i dels metalls.
- *De la cova a la metròpoli:* presenta l'evolució de l'habitatge des de la presència de les primeres comunitats fins avui.
- *Llengua i literatura:* es presenten diverses propostes que permeten relacionar la "paraula" amb el paisatge, a través de la toponímia, les llegendes i alguns referents literaris.
- *Art:* el paisatge ha estat des de sempre gran inspirador pels artistes, aquí s'exposen alguns exemples d'artistes i obres inspirades en el massís del Garraf.

- *El paisatge modificat del massís del Garraf*: s'analitzen els canvis més ràpids produïts en el paisatge del massís, es tracta de canvis produïts per l'ésser humà en els darrers anys, destacant les pedreres i els abocadors.
- *El Garraf, espai protegit, i el parc*: es descriu el Parc del Garraf i es parla de tots els seus equipaments.

El CD inclou, a més dels dos llibre en format pdf, un itinerari didàctic pel massís del Garraf. Es tracta d'un itinerari interactiu que està pensat per realitzar una sortida de camp, però que també es pot treballar des de l'ordinador. Aquest itinerari ens permet veure sobre el terreny molts dels aspectes tractats en el llibre. Tots aquests aspectes estan descrits en una fitxa pròpia i acompanyats d'una sèrie de fotografies exemplificadores.

La informació que inclou el CD sobre l'itinerari és la següent:

- Una descripció de com arribar a can Grau, punt d'inici de l'itinerari.
- Els mapes de l'itinerari (ortofotogràfic i topogràfic).
- Un llistat de totes les fitxes que s'utilitzen per explicar els diversos aspectes que es veuen en aquest itinerari.

La navegació per aquest itinerari interactiu és molt senzilla i intuïtiva. Sobre el mapa de l'itinerari hi ha situats els quatre punts d'aturada, cada un d'aquests punts es pot clicar i apareix una fitxa descriptiva de l'entorn i unes icones per entrar a la descripció concreta dels diversos apartats que es tracten a cada aturada (geologia, vegetació, fauna, medi humà i impactes humans).

Un cop estem en un apartat concret dins del punt d'aturada escollit, tenim una sèrie de fitxes descriptives de diferents conceptes que es poden veure en aquell punt. Per exemple, podem escollir dins el punt d'aturada número 2 l'apartat de vegetació, en el qual trobarem una descripció de la vegetació d'aquell indret i un llistat de les principals espècies vegetals que podem veure allí. Cada una d'aquestes espècies té una fitxa pròpia que es pot clicar i ens descriu com és aquella espècie concreta, l'acompanya un joc de fotografies per exemplificar la descripció.

- Conclusions

És necessari que guies didàctiques com aquesta es vagin realitzant per tal de fer que l'alumnat no perdi la identitat de territori.

L'esforç humà i econòmic que ha suposat redactar i editar aquests materials didàctics ha de servir perquè altres entitats s'animin a realitzar treballs d'aquesta índole en altres indrets, ja que l'experiència adquirida en la gestació d'aquest treball pot ser de gran ajuda per qui vulgui embarcar-se en la feixuga, però gratificant, tasca de transmissió de coneixements sobre el territori proper, que fa que es conegui millor i per tant que s'arribi a estimar el suficient com per conservar-lo i no malmetre'l.

Esperem que aquest treball només sigui un pas en aquest camí per fer que la gent conegui i apreciï millor el seu entorn.